

Student Fouad, de medische faculteit en de Gildebroederschap

Wat is het verschil tussen de Medical School in Engeland en de Medische Faculteit in Nederland? De Medical School maakt deel uit van het Medische Gilde en zij heeft tot taak nieuwe gildebroeders af te leveren die gegarandeerd beantwoorden aan alle criteria van basale beroepsgeschiktheid (“fitness to practise”). Zij moet dus niet alleen potentieel-geschikte gildebroeders opleiden, maar ook potentieel-ongeschikte gildebroeders wegselecteren voordat ze als aankomende gildebroeders zouden worden afgeleverd.¹

De Nederlandse Faculteit Geneeskunde maakt daarentegen deel uit van het normale, door de Staat bekostigde hoger onderwijs. Zij verzorgt een zesjarige bachelor- en masteropleiding die resulteert in een verzameling “eindtermen” die met het Medische Gilde zijn overeengekomen, maar zij kan niet garanderen dat de aspirant-gildebroeders aan alle criteria van basale beroepsgeschiktheid beantwoorden. Dat komt doordat de Faculteit Geneeskunde ook het Recht op Onderwijs en de vrijheid van studiekeuze van haar studenten moet respecteren: in principe moeten studenten worden toegelaten tot elke bacheloropleiding, tenzij ze niet de vereiste vooropleiding hebben. En in principe mogen studenten met een functiebeperking niet gediscrimineerd worden.

*In Nederland kunnen studenten uitsluitend worden afgerekend op hun studiegeschiktheid. Het enige criterium is dat ze de studiepunten van hun opleiding weten te behalen. Ze kunnen dus niet worden geweigerd of weggestuurd op grond van het kale feit dat ze beroepsongeschikt zouden zijn. Er is echter één kleine uitzondering op deze regel. In 2010 is er op voorstel van minister Ronald Plasterk een wetswijziging doorgevoerd (artikel 7.42a WHW), die nog steeds als een onontplofte brisantbom onder het hoger onderwijs ligt.² Weliswaar mag iedere student in het hoger onderwijs **volgens de letterlijke wetstekst** worden geweigerd c.q. weggestuurd als ze door hun gedragingen of uitlatingen blij hebben gegeven van ongeschiktheid voor de uitoefening van een of meer beroepen waartoe de door hen gevolgde opleiding hen opleidt, dan wel voor de praktische voorbereiding op de beroepsuitoefening. Maar **in de toelichting bij dit artikel** wordt gesteld dat hierbij uitsluitend bedoeld wordt op moreel-laakbare gedragingen en uitlatingen. Bovendien wordt als voorwaarde gesteld dat die laakbare gedragingen en uitlatingen gepleegd zijn in onderwijs- en studiesituaties, dus wanneer de student ‘in functie’ is.³*

De Nederlandse geneeskundefaculteiten zijn niet blij met deze beperkte bewegingsruimte die hun gegund wordt, in vergelijking met hun Engelse collega’s. Zij voelen zich verbonden met de Medische Gildebroederschap, te meer daar de beroepsstages (coschappen) binnen het Gilde worden doorlopen. Medio 2022 verscheen een artikel in het *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde* waarin het ongenoegen over de bestaande wettelijke beperkingen nog eens duidelijk geformuleerd werd.⁴ Dit artikel leidde tot Kamervragen aan de ministers van Onderwijs en Volksgezondheid, maar deze hielden vast aan de beperkte uitleg van het wetsartikel (7.42a).⁵ Doch de faculteit Geneeskunde te Rotterdam heeft het ministeriële schot voor de boeg getrotseerd. Mei 2023 weigerde de examencommissie van de masteropleiding Geneeskunde inderdaad haar handtekening op een diploma Basisarts te zetten, hoewel de betrokken student, Fouad L, alle studiepunten van de opleiding op zak had. Dat was de directe aanleiding voor de drie dodelijke aanslagen die Fouad L op 28 september in razende wanhoop gepleegd heeft.⁶

Die onrechtmatige actie van de Rotterdamse examencommissie geschiedde met voorbedachten rade. In een eerder blogbericht heb ik namelijk aangetoond dat het examenreglement van de Rotterdamse masteropleiding sinds vele jaren voorziet in sancties tegen studenten die naar het oordeel van de studieleiding “onvoldoende beschikken over de algemene professionele vaardigheden die vereist zijn in het contact met

¹ <https://www.medschools.ac.uk/our-work/student-fitness-to-practise>; zie ook: General Medical Council UK > education > standards, guidance and curricula > guidance > student professionalism and ftp > professional behaviour and fitness to practise > appendix: example illustration of managing professionalism concerns and fitness to practice issues

² <https://wetten.overheid.nl/BWBR0005682/2023-09-01#Hoofdstuk7>

³ Vergelijk ook: <https://onderwijsethiek.nl/onderwijs/tweede-kamer-studenten-vogelvrij/> (14/7/2009) en https://onderwijsethiek.nl/wp-content/uploads/2011/04/Criteria_Judicium_Abeundi.pdf (29/4/2011)

⁴ ‘Sommige diploma’s verdienen geen handtekening’ Het falen van het iudicium abeundi. Url: <https://www.ntvg.nl/artikelen/sommige-diplomas-verdieneen-geen-handtekening> (7/6/2022)

⁵ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/ah-tk-20212022-3816.html>

⁶ <https://onderwijsethiek.nl/onderwijs/een-ongeschikte-examenkandidaat-mag-de-faculteit-hem-wegsturen/> (11/11/2023)

anderen”.⁷ Fouad L is behept met een functiebeperking in het autistisch spectrum, maar ook slechthorenden, slechtzienden, kleurenblinden, stotteraars, dyslectici et cetera, lopen het risico ten prooi te vallen aan de facultaire selectieuren. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen wanneer deze regels werden ingevoerd, of er voorzien was in een behoorlijke overgangsregeling (Fouad startte zijn medische studie omstreeks 2013!), of aspirant-studenten voldoende zijn voorgelicht over het nieuwe regime, en of aan heengezonden studenten een alternatieve studierichting is aangeboden.

De tragiek van de casus Fouad L. is dat hij naar eigen zeggen een getalenteerde student was en dat hij geenszins van plan was om praktiserend arts te worden. Hij wilde doorstromen naar het fundamenteel geneeskundig onderzoek. De eisen met betrekking tot de praktische klinische vaardigheden waren voor hem niet meer dan hoepels waar hij doorheen moest springen om toegang te krijgen tot de beroepssector Geneeskundig Onderzoek. De vraag rijst of de Rotterdamse faculteit Geneeskunde voldoende haar best heeft gedaan om de studenten die het bachelordiploma Geneeskunde op zak hebben, te helpen bij hun keuze tussen een zorg-gerichte en een research-gerichte masteropleiding.

Conclusies

1. De Rotterdamse faculteit Geneeskunde is ergens tussen 2013 en 2020 een pilotproject gestart dat erop gericht was (a) ervaring op te doen met procedures tot het heenzenden van studenten die naar het oordeel van de faculteit ongeschikt zijn voor de uitoefening van het artsberoep en (b) de weg te plaveien tot invoering van het Engelse model (heenzending wegens “unfitness to practise”). Door een onafhankelijke partij moet worden onderzocht in hoeverre de faculteit in dat verband in strijd met de wet geopereerd heeft.
2. Tevens moet door een onafhankelijke partij het waarheidsgehalte worden onderzocht van de beweringen die klokkenluider Fouad L. op 5/6 augustus 2023 heeft gepubliceerd over de bejegening die hij als medische student, behept met een functiebeperking in het autistisch spectrum, ondervonden heeft.⁸ De onderzoeksvraag luidt: heeft de faculteit zich in de afgelopen tien jaar schuldig gemaakt aan onrechtmatige en/of onprofessionele gedragingen en uitlatingen jegens Fouad L?
3. Het is gewenst dat de uitkomsten van het onderzoek ad 1 en 2 gepubliceerd worden, zodat binnen het hoger onderwijs in dit verband voldoende duidelijkheid wordt geschapen over de rechtspositie van studenten.

Wes Holleman

weblog onderwijs 4-12-2023

<https://onderwijsethiek.nl>

⁷ <https://onderwijsethiek.nl/wp-content/uploads/2023/11/Een-lijdensweg-de-studieloopbaan-van-fouad.pdf> (2/11/2023)

⁸ <https://onderwijsethiek.nl/wp-content/uploads/2023/11/Klokkenluider-Fouad-L.pdf> (30/11/2023)